

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Aktualitātes 2
- Atgādinām: no 2015. gada jāievēro zaļināšanas prasības 3
- Atbildes uz aktuālākajiem jautājumiem . . 3
- Gada ienākumu deklarācijas sagatavošana par 2014. gadu 4
- Piena triekas novēršana un profilakse . . . 7
- Lauksaimniekiem pieejamas konsultācijas būvniecībā 8
- Kad apņirk Rīgas stress 9
- Nedaudz samazinājušās tehnisko pakalpojumu cenas 9
- Lauku attīstības plāns mērķus nesasniedz 10

AKTUALITĀTES

- Latvijas uzņēmēju iespējas – sadarbība un vietējā identitāte 12
- ES lauksaimniekus uztrauc „zaļināšana” 13
- Apstiprinātas 18 lauku attīstības programmas 13
- AAL liegums ietekmēs ražošanu 14
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2015. gada aprīlī 14
- „Viršos” izlolotas vistu olas 15

PIENA KVOTAS – PĒDĒJAIS BRĪDIS PIRMS „BRĪVLAIŠANAS”

Divus mēnešus pirms piena kvotu sistēmas atcelšanas, kas gaidāma 1. aprīlī, Latvija tai piešķirto piena piegādes kvotu izpildījusi par 85,55%. Ja atlikušajā kvotu pastāvēšanas laikā izslaukumi būtiski neaugs, tad pastāv cerība uz kvotas pārsniegumu mazāk par prognozēto vienu procentu.

Lauksaimniecības Datu centra jaunākā informācija liecina, ka piena ražošanas kvotu 100% apmērā līdz februāra saku-

mam bija izpildījuši 1126 ražotāji no Latvijā reģistrētā 10 054 ražotāju kopskaita. Valsts rezervē pieejamais piena kvotas apjoms ir ļoti neliels – tikai 309,7 tonnas, kas atbilstoši kvotu administrēšanas noteikumiem jāsadala 765 pieteikumu iesniedzējiem, kas pieprasījuši vairāk nekā 3000 tonnas. „Valsts rezervē pieejamais kvotas apjoms ir niecīgs, bet tas mums ir jāsadala visiem pieteikumu iesniedzējiem atbilstoši kvotu administrēšanas noteikumos ierakstītajai formulai,” saka Lauk-

saimniecības datu centra direktora vietniece **Erna Galvanovska**.

Saimniecību modernizācija, darbs pie ganāmpulku ģenētikas, labturības un ēdināšanas uzlabošanas noticis strauji, kā rezultātā piena kvotas izpilde jau pērn bija tuvu 100% izpildei. Ko darīt, lai šogad samazinātu iespējamo soda naudas apjomu, ja valsts kopējā kvota tiks pārsniegta? Uz pietiekami lielām papildu kvotām no valsts rezerves cerēt nav pamata.

► 2. lpp.

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

► 1. lpp.

Jāatgādina, ka jau kopš 2009. gada kvotas no valsts rezerves LDC piešķir, balstoties uz kvotu administrēšanas noteikumos nostiprinātu matemātisku formulu. Vēl viena iespēja mazināt iespējamās soda nauda apjomu ir kvotas pirkšana. Ņemot vērā ļoti zemu pienu iepirkuma cenu (februārī Latvijā vidēji 22,155 eiro centi kg), jebkādi papildu izdevumi, jo īpaši par kvotas tonnu, kas vērtību zaudēs jau 1. aprīlī, ir ļoti nepatīkami.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Lopkopības nodaļas vadītāja **Silvija Dreijere**: „Aicinu saimniecības, kas kvotas nav pirkušas un saprot, ka šogad visu apjomu neizpildīs, neizmantot šo brīdi, lai pelnītu, bet par simbolisku samaksu iznomāt vai pārdot brīvos kvotu apjomus tiem, kam tās nepieciešamas. Ja pienu ražotāji lūdz atbalstu no valsts un ES, vai nevaram arī paši viens otram paiet solīti pretī un palīdzēt? Var jau teikt, ka „business ir business”, bet aicinām uz godīgu biznesu, ja reiz saņēmām kvotas no valsts par brīvu.”

Pēdējie kvotu sistēmas pastāvēša-

nas gadi Latvijai bijuši ražīgi. Pirms desmit gadiem, kad Latvija iestājās ES ar tobrīd tai piešķirto piegādes kvotas apjomu 631 tūkst. tonnu apjomā, Eiropas Komisijā neticēja, ka mūsu ražotāji jebkad spēs sasniegt šādu ražošanas apjomu. Šādai neticībai bija pamats – statistika, pēc kuras rēķināja valstij piešķiramās kvotas apjomu, rādīja, ka Latvijā vidējais izslaukumi no govīm 2003. gadā bija nedaudz virs 4000 kg gadā un kopējais valstī saražotā pienu apjoms knapi pārsniedza 400 tūkst. tonnu. Ilgās un sarežģītās sarunās ar Eiropas Komisijas ierēdņiem tolaik izdevās iegūt papildu apjomu tiešās tirdzniecības kvotai ap 200 tūkst. tonnu apmērā, ko turpmākajos gados Latvijas ražotāji pakāpeniski pārveidoja par piegādes kvotām, tās apjomu izaudzējot līdz pašreizējiem 767 tūkst. tonnu. Šobrīd reti kurš piemin tos speciālistus, kam pirms desmit gadiem izdevās no EK izkarot papildu pienu kvotas apjomus, kaut statistika uzrādīja zemu ražošanas līmeni. Atgādināsim, ka datus statistikai sniedza pienu pircēji un pienu ražotāji.

Šobrīd atliek cerēt, ka pienu ražo-

tājiem izdosies nepārsniegt valstij kopumā piešķirto kvotas apjomu. Taču pat tad, ja pēdējo kvotas gadu izdosies pabeigt bez soda naudām, valsts, pārstrādes uzņēmumi un arī pienu ražotāji nav pasargāti no iespējamajām ES iestāžu kontrolēm, kas var atnest arī nepatīkamu brīžu.

„ES kontrolējošās iestādes var pieprasīt pārbaudei dokumentāciju par katru konkrētu pienu ražotāju un pārbaudīt, cik atbilstoši patiesībai ir dokumentos norādītie pienu kvalitātes rādītāji,” skaidro E. Galvanovska. Tas nozīmē – ja pēdējā kvotas gadā LDC būs sniegta informācija, piemēram, par pārāk straujām tauku procenta izmaiņām, pastāv iespēja, ka EK šādu pienu uzskatīs nevis par pārstrādei nodotu svaigpienu, bet jau par pārstrādātu pienu.

Pienu ar tauku saturu procentu, kas zemāks par 2%, uzskata par pārstrādātu produktu un šo apjomu var ieskaitīt tiešās tirdzniecības kvotā. Tas varētu radīt risku tiešās tirdzniecības kvotas pārpildei. ■

Iveta Tomšone,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AKTUALITĀTES

EK LEMJ PAR PAPILDU ATBALSTA PASĀKUMU CŪKGAĻAS RAŽOTĀJIEM

Reaģējot uz Krievijas importa embargo izraisīto nepārtraukto cūkgaļas cenas samazinājumu, ko rada tirgus pārsātinājums, Eiropas Komisija (EK) 24. februārī nolēmusi par privātās uzglabāšanas atbalsta shēmas atvēršanu cūkgaļai. Paredzams, ka regula varētu stāties spēkā šī gada 9. martā.

Atbalsta apmērs būs atkarīgs gan no izvēlētajā uzglabāšanas ilguma (90, 120 vai 150 dienas), gan no uzglabājamā produkta (pusliemeņi, šķiņķi, pleči, kājas, izcirtņi u. c.). Piemēram, par pusliemeņu uzglabāšanu 120 dienas paredzēts atbalsts 243 eiro par tonnu. Minimālais uzglabāšanā novietojamo produktu apjoms ir 10 tonnas neatkaulotai gaļai un 15 tonnas pārējiem cūkgaļas produktiem, uz ko šī atbalsta shēma attiecas.

Lai izmantotu atbalsta shēmu, cūkgaļas ražotājam būs jāiesniedz pieteikums Lauku atbalsta dienestā (LAD), norādot uzglabāšanas vietu, ilgumu un produktu, kā arī jāiemaksā nodro-

šinājums 20 procentu apmērā no noteiktās atbalsta likmes par tonnu produkta (nodrošinājums tiek atmaksāts, uzglabāšanai beidzoties). Pieteikumus LAD produktam uzglabāšanai cūkgaļas ražotāji varēs iesniegt, sākot no regulas spēkā stāšanās dienas.

Atbalsts atsevišķu lauksaimniecības produktu privātai uzglabāšanai ir viens no ES Kopējās lauksaimniecības politikas pasākumiem tirgus stabilizēšanai, un EK par tā izmantošanu var lemt gadījumos, kad produkta cena ir nozīmīgi samazinājusies vai ir notikusi pārprodukcija.

Privātās uzglabāšanas atbalsta gadījumā produkta ražotājam no ES budžeta tiek daļēji kompensētas produkta uzglabāšanas izmaksas, t. i., ražotājs produktu noteiktu laiku uzglabā savā noliktavā un, beidzoties uzglabāšanas periodam, produktu atgriež atpakaļ tirgū. Atbalstu par produkta uzglabāšanu izmaksā pēc uzglabāšanas perioda beigām. ■

ZM informācija

23 MILJONI EIRO SAIMNIECĪBU ATTĪSTĪBAS PROJEKTU REALIZĀCIJAI

Zemkopības ministrijā nolemts izņēmuma kārtā papildus iedalīt 23 miljonus eiro, lai varētu apstiprināt visus lauksaimnieku sagatavotos atbilstošos projektus Lauku attīstības programmas (LAP) 2014.–2020. atbalsta pasākumam „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”.

LAP atbalsta pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” 1. kārtā līdz šim bija paredzēts finansējums 65,9 miljonu eiro apmērā, taču lauksaimnieku sagatavotie projekti šo summu pārsniedza par gandrīz 23 miljoniem eiro, tādējādi no 1504 iesniegtajiem projektiem 369 projekti paliktu „aiz svītras”.

„Lauksaimnieku aktivitāte bija ļoti liela, un atbalsta pasākums „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” ir ļoti svarīgs Latvijas zemniekiem, jo ar tā palīdzību lauksaimnieki īsteno ražošanas ēku būvniecību vai pārbūvi, iegādājas ražošanas iekārtas vai lauksaimniecības tehniku. Ņemot vērā lielo aktivitāti un to, ka atsevišķos reģionos pieteikšanās šai

► 3. lpp.

◀ 2. lpp.

aktivitātei nav bijusi divus gadus, Zemkopības ministrija nolēma papildus šim pasākumam iedalīt 23 miljonus eiro. Tas dos iespēju Lauku atbalsta dienestam izvērtēt un bez kavēšanās apstiprināt visus atbilstošos projektus, lai lauksaimnieki varētu sākt to realizāciju,” uzsver zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

LAP 2014.–2020. atbalsta pasākumam „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” 1. kārtā pieteikušās daudz mazo saimniecību, kas līdz šim ir saņēmušas atbalsta finansējumu nelielā apjomā vai nav saņēmušas nemaz. Savukārt lielo saimniecību projekti nav sagatavoti par salīdzinoši lielām summām, kas nozīmē, ka lauksaimnieki ļoti izsvērti un pārdomāti piesakās atbalstam, lai turpinātu savu saimniecību attīstību. Plānots, ka nākamās šī pasākuma kārtas tiks izsludinātas divas reizes gadā – pavasarī un rudenī. **PI**

ZM informācija

SADALĪTS 2015. GADA VALSTS ATBALSTS LAUKSAIMNIEKIEM

Lai plānveidīgi apgūtu valsts atbalstam piešķirtos finanšu līdzekļus 2015. gadā, valdība 17. februārī apstiprināja grozījumus noteikumos par valsts atbalstu lauksaimniecībai.

Valsts budžetā katru gadu subsīdiju veidā tiek paredzēts valsts atbalsts lauksaimniecības attīstībai no gada pamatbudžeta kopējiem izdevumiem, kas tiek segti no dotācijām vispārējiem ieņēmumiem, atskaitot iemaksas Eiropas Savienības budžetā. Valsts atbalstam subsīdiju veidā paredzētais finansējums 2015. gadam ir 8 720 490 eiro.

Ņemot vērā līdzšinējo pasākumu efektivitāti, valsts atbalsta līmeni un valsts ekonomisko situāciju, lauksaimniekiem ļoti nozīmīgs ir valsts atbalsts jomās, kuras stimulē lauksaimnieka dzīvotspēju un konkurētspēju. Tāpēc pieejamais finansējums galvenokārt novirzīts lauksaimniecības

produktu ražotājiem šādiem pasākumiem:

- 1) lopkopības attīstībai – 4 939 042 eiro;
- 2) augkopības attīstībai – 582 051 eiro;
- 3) starptautiskai un savstarpējai sadarbībai – 542 201 eiro;
- 4) tirgus veicināšanai – 307 340 eiro;
- 5) dalībai pārtikas kvalitātes shēmās – 482 541 eiro;
- 6) apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai – 1 059 771 eiro;
- 7) iepriekšējā gadā uzsākto atbalsta pasākumu izpildes finansēšanai – 807 544 eiro.

Noteikumi „Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr. 1524 „Noteikumi par valsts atbalstu lauksaimniecībai”” stāties spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”. Vairāk informācijas par noteikumiem – Ministru kabineta mājaslapā. **PI**

ZM informācija

LAD INFORMĀCIJA

ATGĀDINĀM: NO 2015. GADA JĀIEVĒRO ZAĻINĀŠANAS PRASĪBAS

Lauku atbalsta dienests atgādina, ka, lai 2015. gadā saņemtu platību maksājumus pilnā apjomā, jāievēro zaļināšanas prasības. Tās attiecas uz saimniecībām, kurās aramzemes platība ir vismaz 10 ha.

Zaļināšana sastāv no:

- kultūraugu dažādošanas;
- ekoloģiski nozīmīgu platību – ENP (papuves, pākšaugi, ainavu elementi, laukmalas) – izveidošanas un/vai uzturēšanas 5% no aramzemes;

• esošo ilggadīgo zālāju (iepriekš pastāvīgās pļavas un ganības) saglabāšanas.

Plašāku informāciju var lasīt Lauku atbalsta dienesta (LAD) mājaslapā izvēlnē „Zaļināšana”.

No šī gada 2. februāra LAD publicē informāciju par publiskajā lauku reģistrā ainavu iekļautajiem elementiem (koku, krūmu grupas un dīķi). Lauksaimnieki tiek aicināti pārskatīt šos LAD iezīmētos elementus un iesniegt precizējumus, ja tādi ir

nepieciešami. Iespējams pievienot arī jaunus elementus. Lai precizētu vai iezīmētu jaunus ainavu elementus, ir jāiesniedz bloku precizēšanas pieteikums. Gala termiņš bloku precizēšanas pieteikumu iesniegšanai ir 2015. gada 1. aprīlis.

LAD vērs uzmanību uz to, ka tikai ar ainavu elementiem ir grūti izpildīt prasību par ENP izveidošanu un/vai uzturēšanu! **PI**

Sagatavoja Kristīne Ilgaža,

LAD Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

ATBILDES UZ AKTUĀLĀKAJIEM JAUTĀJUMIEM

■ Vai ir iespējams izdrukāt pieteikuma karti no EPS?

No EPS ir iespējams izdrukāt klienta laukus. Ņemot vērā, ka pieteikuma kartes tiek drukātas A3 formātā un pēc to saņemšanas tiek skanētas, un pēc tam atpazītas, nav paredzēts ieviest šādu iespēju. LAD atgādina, ka sākot ar 2015. gadu saimniecībām, kuru aramzeme ir 10 vai vairāk hektāru, iesniegumi ir jāiesniedz, izmantojot EPS, līdz ar to drukāšanas iespējas nepieciešamība samazināsies vēl vairāk.

■ Vai EPS sistēmā redzami iezīmēti zaļināšanas prasību izpildei paredzētie ainavu elementi?

Ainavu elementi redzami publiskajā kartē no 1. februāra. Ainavu elementu precizēšanu caur EPS ir iespējams iesniegt, sākot ar februāri, bet precizēšanas pieprasījumus ainavu elementu labošanai vai jaunu iekļaušanai 2015. gada kartēs varēs iesniegt līdz 1. aprīlim. EPS kartēs ainavu elementi būs redzami tad, kad tiks uzsākta 2015. gada platību maksājumu sezona.

■ Vai LAD ir iespēja informēt lauksaimniekus par iespējamajiem sodiem vai platībmaksājumu samazinājumiem, un kādi tie būs, ja lauksaimnieki nebūs izpildījuši zaļināšanas prasības apzināti vai neapzināti?

Aizpildot platību maksājumu iesniegumu EPS, LAD klientiem pirms platību maksājumu iesnieguma apstiprināšanas būs iespēja redzēt, vai ir izpildītas zaļināšanas prasības – ievērota kultūraugu dažādošanas prasība un atstātas pietiekoši daudz ekoloģiski nozīmīgo platību.

Piemērojamais zaļināšanas maksājuma samazinājums tiek aprēķināts, ņemot vērā proporciju, kādā nav ievērotas zaļināšanas prasības. Maksimālais sods par zaļināšanas prasību neievērošanu 2015. gadā ir zaļināšanas maksājuma nepiešķiršana. **PI**

Simona Saule, LAD Sabiedrisko attiecību daļas sabiedrisko attiecību speciāliste

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Sākot ar 2015. gada 1. martu varēs iesniegt gada ienākumu deklarācijas par 2014. gadu. Šī ir pirmā gada ienākumu deklarācija, kas sagatavojama eiro. Būtiskākais jaunums, salīdzinot ar 2013. gada ienākumu deklarāciju, ir tas, ka tiek ieviests minimālais nodoklis 50 eiro saimnieciskās darbības veicējiem.

Minimālā nodokļa maksāšana nav attiecināma uz tiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuri taksācijas gadā ir veikuši:

- iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem;
- valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas par sevi kā pašnodarbinātu personu.

Tāpat minimālais nodoklis netiks piemērots saimnieciskās darbības veicējiem par:

- pirmo taksācijas gadu, kurā veikta saimnieciskās darbības reģistrācija, un par nākamo taksācijas gadu;¹
- gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigta likvidācijas process.

Tāpat kā līdz šim – personas, kuras deklarāciju sagatavo, iedalāmas divās grupās:

- tie, kas deklarāciju iesniedz brīvprātīgi;
- tie, kam deklarācija jāiesniedz obligāti.

Deklarācija laika posmā no 1. marta līdz 1. jūnijam obligāti jāiesniedz šādām personu grupām:

- personas, kuras 2014. gadā veikušas saimniecisko darbību (piemēram, individuālā uzņēmuma, zemnieku vai zvejnieku saimniecības īpašnieki, individuālie komersanti, saimnieciskās darbības veicēji, kas reģistrēti Valsts ieņēmumu dienestā u. c.);
- personas, kuras guvušas ienākumus ārvalstīs (tai skaitā personas (jūrniki), kuras bijušas nodarbinātas uz

¹ Ja, piemēram, saimnieciskā darbība reģistrēta 2014. gada jūnijā, ne 2014. gadā, ne 2015. gadā saimnieciskās darbības veicējam netiks piemērots minimālais nodokļa maksājums 50 eiro apmērā.

GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJAS SAGATAVOŠANA PAR 2014. GADU

starptautiskos pārvadājumos izmantotajam kuģam);

- personas, kuras 2014. gadā guvušas ar nodokli neapliekamās ienākumus, kas kopumā pārsniedza 4000 eiro (piemēram, gūti ienākumi no personiskās mantas pārdošanas);
- personas, kuras guvušas ienākumus, kuri apliekami ar 10% nodokļa likmi (piemēram, ienākumu no kapitāla, ienākumu no augoša meža vai kokmateriālu pārdošanas) un no kuriem nodoklis nav ieturēts ienākuma izmaksas vietā;
- personas, kuras guvušas citus ar nodokli apliekamus ienākumus, no kuriem izmaksas vietā nav ieturēts nodoklis.

Gadījumi, kad fiziskā persona gada ienākumu deklarāciju iesniedz brīvprātīgi

Deklarācijas iesniegšana brīvprātīgi parasti notiek gadījumos, kad fiziskajai personai ir tiesības saņemt gada laikā pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Nodokļa pārmaksa var veidoties, ja gada laikā nav piemērots viss likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 12. pantā noteiktais gada neapliekamais minimums vai visi minētā likuma 13. pantā noteiktie atvieglojumi par apgādībā esošām personām, vai papildu atvieglojums invalīdiem un politiski represētām personām, vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem. Tāpat nodokļa pārmaksa veidojas, ja taksācijas gada laikā bijuši likuma 10. pantā noteiktie:

- attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem un veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem apdrošināšanas sabiedrībām, kas izveidotas un darbojas saskaņā ar Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu;
- veiktie ziedojumi un dāvinājumi;
- privātajos pensiju fondos veiktās iemaksas;
- apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu);
- ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecību iegādes izmaksas, ja šīs apliecības bijušas nodokļa maksātāja īpašumā vismaz 60 mēnešus.

Lai pamatotu attaisnoto izdevumu

summas, nodokļu maksātājs kopā ar deklarāciju iesniedz arī attiecīgus dokumentus. Valsts ieņēmumu dienesta informācijā ir minēti šādi dokumenti:

- kases čeks, ja samaksa veikta skaidrā naudā, ar maksājumu kartēm vai citiem maksājuma apliecinājumiem un kases čekā papildus obligātajiem kases čeka rekvizītiem ir norādīts fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārds, uzvārds un personas kods;

- kases čeks un kases čekam papildus noformēta kvīts, ja kases čekā nav norādīts fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārds, uzvārds un personas kods. Kases čekam papildus noformētajā kvītī jābūt norādītiem visiem obligātajiem attaisnojuma dokumenta rekvizītiem, kā arī kases čeka numuram un datumam, un fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārdam, uzvārdam un personas kodam;

- numurēta un VID reģistrēta kvīts, ja samaksa par pakalpojumu veikta skaidrā naudā un pakalpojuma sniedzējs par darījumiem saņemto samaksu var apliecināt ar numurētu un VID reģistrētu kvīti (piemēram, apdrošināšanas starpnieks, saņemot samaksu par pastāvīgajā darbības vietā (struktūrvienībā) sniegtajiem pakalpojumiem);

- kases ieņēmumu orderis, ja samaksa par pakalpojumu veikta skaidrā naudā iestādē, kura par darījumiem saņemto samaksu var apliecināt ar kases ieņēmumu orderi (piemēram, apdrošināšanas sabiedrības par sniegtajiem pakalpojumiem);

- apstiprināts maksājuma uzdevums vai konta izraksts, ja samaksa par pakalpojumu veikta ar pārskatījumu (piemēram, izmantojot internetbankas pakalpojumus), vai iemaksājot skaidru naudu pakalpojuma sniedzēja (piemēram, izglītības vai ārstniecības iestādes) kontā kredītiestādē. Šajā gadījumā apstiprinātajā maksājuma uzdevumā vai konta izrakstā ir jābūt norādītam fiziskās personas vai viņa ģimenes locekļa vārdam, uzvārdam un personas kodam.

► 5. lpp.

◀ 4. lpp.

Neapliekamais minimums, atvieglojumi un citas svarīgas summas, kas jāņem vērā, aizpildot gada ienākumu deklarāciju par 2014. gadu

Gada neapliekamais minimums ir 900 eiro (75x12).

Gada neapliekamais minimums pensionāram ir 2820 eiro (235x12).

Atvieglojumu summa gadā par apgādībā esošu personu ir 1980 eiro (165x12).

Atvieglojumu summa personai, kurai noteikta invaliditāte:

- 1848 eiro gadā (154x12) – personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa;

- 1440 eiro gadā (120x12) – personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa.

Personai, kurai noteikts politiski represētās personas vai nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss, nodokļa papildu atvieglojumu summa ir 1848 eiro gadā (154x12).

Ārstniecības un izglītības attaisnoto izdevumu summas limits ir 213,43² eiro.

Deklarācijas veidlapa

Gada ienākumu deklarācijas veidlapu un tās aizpildīšanas kārtību nosaka MK 2012. gada 21. augusta noteikumi Nr. 568 „Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību”.

Gada ienākumu deklarācijas veidlapa sastāv no deklarācijas D un astoņiem tās pielikumiem:

- D1 pielikums „Taksācijas gadā Latvijas Republikā gūtie ienākumi”;

- D1¹ pielikums „Taksācijas gadā gūtie ienākumi, kuri nepiemēro neapliekamo minimumu un atvieglojumus”;

- D2 pielikums „Fiziskās personas (rezidenta) ārvalstīs gūtie ienākumi”;

- D2¹ pielikums „Fiziskās personas (jūrnika), kas ir nodarbināta (darba attiecībās) uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa, ārvalstīs gūtie ienākumi”;

- D3 pielikums „Ienākumi no saimnieciskās darbības”;

² Summas ierobežojums neattiecas uz izdevumiem par plānotajām operācijām un uz zobārstniecības pakalpojumiem.

- D3¹ pielikums „Ienākumi no saimnieciskās darbības, ja nodokļa maksātājs kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā”;

- D4 pielikums „Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem”;

- D5 pielikums „Saimnieciskās darbības ienākumu deklarācija nodokļa maksātājam, kas maksā fiksēto ienākuma nodokli”.

Atvieglotā kārtība deklarācijas aizpildīšanai

Atsevišķos gadījumos ir paredzēta atvieglotā kārtība deklarācijas pielikumu aizpildīšanai.

Nodokļa maksātājs, kurš taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā, un deklarāciju iesniedz, lai deklarētu ziedojumus un dāvinājumus, iemaksas privātajos pensiju fondos un dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju maksājumus, drīkst aizpildīt tikai deklarācijas D 08. vai 09. rindu.

Šī ir pirmā gada ienākumu deklarācija, kas sagatavojama eiro

kuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā, un deklarāciju iesniedz, jo ir guvis ar nodokli neapliekamus ienākumus, kuru kopējā summa pārsniedz 4000 eiro, drīkst aizpildīt:

- deklarācijas D1 pielikumu tikai attiecībā uz neapliekamajiem ienākumiem;

- tikai deklarācijas D 04. rindu „Neapliekamie ienākumi”.

Nodokļa maksātājs, kurš taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā, un deklarāciju iesniedz, lai deklarētu taksācijas gada attaisnotos izdevumus par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem:

- aizpilda deklarācijas D4 pielikumu;

- drīkst aizpildīt tikai deklarācijas D 06. rindu „izglītības un specialitātes iegūšana, kvalifikācijas paaugstināšana un medicīnas un ārstnieciskie pakalpojumi” un 07. rindu „ārstnieciskie pakalpojumi, kuri atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem ir ietverami attaisnotajos izdevumos pilnā apmērā”.

Nodokļa maksātājs, kurš taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā, un deklarāciju iesniedz, lai deklarētu ziedojumus un dāvinājumus, iemaksas privātajos pensiju fondos un dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju maksājumus, drīkst aizpildīt tikai deklarācijas D 08. vai 09. rindu.

Nodokļa maksātājs, kurš taksācijas gadā Latvijā ir guvis tikai tādus ienākumus, no kuriem iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir ieturams izmaksas vietā, un deklarāciju iesniedz, jo pilnu gadu nav guvis ienākumus un nav izmantojis visu gada neapliekamo minimumu un atvieglojumus, drīkst aizpildīt tikai to deklarācijas D 11.–17. rindu, kas atbilst konkrētajam nepiemērotajam atskaitījumam.

Piezīmes par atsevišķu deklarācijas pielikumu aizpildīšanu

D1 pielikumā norāda ienākumus, kas nav saistīti ar saimniecisko darbību.

Ja nodokļa maksātājs nav saimnieciskās darbības veicējs, D1 pielikumā nav jānorāda summas, kuras par taksācijas gadu ir saņemtas kā valsts atbalsts lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai šādiem atbalsta veidiem:

- valsts atbalsts kredītprocentu daļējai dzēšanai;

- valsts atbalsts apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai;

- valsts atbalsts lopkopībai.

Tāpat šajā pielikumā nav jānorāda summas, ko saņēmusi persona, kura nav saimnieciskās darbības veicējs, kā valsts atbalstu un Eiropas Savienības atbalstu meža īpašniekiem no Eiropas Lauksaimniecības fonda šādiem atbalsta veidiem:

- mežu ekonomiskās vērtības uzlabošanai;

- infrastruktūrai, kas attiecas uz lauksaimniecības un mezsaimniecības attīstību un pielāgošanu;

- lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējai apmežošanai;

- mezsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošanai un preventīvo pasākumu ieviešanai.

◀ 11.lpp.

D1¹ pielikumā norāda ienākumus, kuriem piemērojama 10 procentu likme un no kuriem nodoklis nav ieturēts (piemēram, pārdoti kokmateriāli fiziskai personai, kura neveic saimniecisko darbību). Ja gada laikā fiziskā persona ir guvusi ienākumus, no kuriem nodoklis ir ieturēts, šādas ienākumu summas D1¹ pielikumā nav jānorāda.

D3 un D3¹ pielikumi paredzēti tiem, kas veic saimniecisko darbību. D3 pielikumu aizpilda personas, kuras grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā, bet D3¹ pielikumu – personas, kuras kārtu divkāršā ieraksta grāmatvedību.

Aizpildot šos pielikumus, jāņem vērā, ka 2014. gadā saņemtais valsts un ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai ar nodokli netiek aplikts un D3 pielikumā tas ir jānorāda 08. rindā, bet D3¹ pielikumā – 29. rindā (šajā pielikumā jāņem vērā, ka atbalsta summas jānorāda tikai tādā apmērā, kā 28. rindā ir aplikamais ienākums, t. i., atbalsta summu atskaitīšana no aplikamā ienākuma nedrīkst radīt zaudējumus).

Ar nodokli neapliekamais ienākums 2014. gadā ir 2845,74 eiro apmērā (likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” aktuālajā redakcijā neapliekamais ienākums ir noteikts 3000 eiro apmērā, bet pēc Valsts ieņēmumu dienesta sniegtā skaidrojuma, 2014. gada deklarācijā piemērojams neapliekamais ienākums tādā apmērā, kā tas bija noteikts likuma redakcijā līdz 2014. gada 31. decembrim).

Saistībā ar minimālā nodokļa summas ieviešanu D3 pielikums ir papildināts ar jaunām rindām – 17. un 18. rindu (šīs rindas neaizpilda tie nodokļu maksātāji, uz kuriem neattiecas prasība par minimālā nodokļa maksāšanu):

17. rindā „Minimālais nodoklis no saimnieciskās darbības” norāda nodokli 50 eiro apmērā;

18. rindā „Minimālais aplikamais ienākums” norāda minimālo aplikamo ienākumu, kas aprēķināts, dalot 50 eiro summu ar nodokļa likmi 24% apmērā.

19. rindā „Aplikamais ienākums, atskaitot minimālo aplikamo ienākumu” norāda D3 pielikuma 15. un 18. rindā norādīto skaitļu starpību. Ja aprēķinātā starpība ir negatīvs skaitlis,

minētajā rindā raksta „0”. Ja 18. rindu neaizpilda, tad 19. rindā norāda 15. rindā norādīto skaitli.

D3 pielikuma 17. rindā norādīto nodokli 50 eiro apmērā norāda D deklarācijas 19. rindā.

Minimālā nodokļa piemērošanu paskaidro šādi piemēri:

Saimnieciskās darbības veicējam nav darbinieku un tas nav veicis sociālās apdrošināšanas iemaksas kā pašnodarbinātā persona. D3 pielikuma 15. rindā aplikamais ienākums ir 25 eiro.

Tā kā uz šo saimnieciskās darbības veicēju attiecas minimālā nodokļa piemērošana, tad 17. rindā tas norāda 50 eiro.

18. rindas aprēķins ir 50 eiro: $24 \times 100 = 208,33$

19. rindā šajā gadījumā norāda nulli, jo $25 - 208,33 = -183,33$ (negatīvs skaitlis).

Saimnieciskās darbības veicējam nav darbinieku un tas nav veicis sociālās apdrošināšanas iemaksas kā pašnodarbinātā persona. D3 pielikuma 15. rindā aplikamais ienākums ir 285 eiro.

Tā kā uz šo saimnieciskās darbības veicēju attiecas minimālā nodokļa piemērošana, tad 17. rindā tas norāda 50 eiro.

18. rindas aprēķins ir 50 eiro: $24 \times 100 = 208,33$

19. rindā šajā gadījumā norāda $285 - 208,33 = 76,67$.

Arī D3¹ pielikums ir papildināts ar rindām minimālajam nodoklim.

D4 pielikumu aizpilda nodokļa maksātāji, kuriem taksācijas gadā ir bijuši izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem un kuri vēlas iekļaut šos izdevumus iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķinā. Par saviem un katra ģimenes locekļa attaisnotajiem izdevumiem nodokļa maksātājs aizpilda atsevišķu D4 pielikumu.

D5 pielikumā, kas paredzēts fikstētā nodokļa maksātājiem, arī jāņem vērā prasība par minimālo nodokli. Ja nodoklis pielikuma 02. rindā sanāk mazāks par 50 eiro, jānorāda nodoklis 50 eiro apmērā (izņemot nodokļa maksātājus, uz kuriem neattiecas minimālā nodokļa prasības).

Deklarācijas iesniegšana

Fiziskajām personām – saimnieciskās darbības veicējām – gada ienākumu deklarācija ir jāiesniedz elektroniski, izmantojot VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmu. Sagatavojot deklarāciju elektroniski, tajā automātiski tiek ielasīti dati, kas Valsts ieņēmumu dienestam ir pieejami par attiecīgās fiziskās personas ienākumiem, kā arī informācija no kredītiestādēm par veiktajām iemaksām pensiju fondos, informācija no apdrošināšanas sabiedrībām par veiktajām iemaksām par dzīvības apdrošināšanas pakalpojumiem, kā arī no iepriekšējiem gadiem pārnestie attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem. Līdz ar to deklarācijas aizpildīšana tiek nedaudz vienkāršota, jo pašam nodokļu maksātājam vairs nav jāaizpilda deklarācijā tā informācija, kas iegūstama no ienākuma izmaksātāju izsniegtajiem paziņojumiem. Bet jebkurā gadījumā arī automātiski ielasītā informācija ir jāpārbauda un jāpārlicinās, ka visi dati ir korekti.

Tām personām, kuras nav saimnieciskās darbības veicēji, ir iespēja izvēlēties – sniegt gada ienākumu deklarāciju papīra veidā vai arī izmantot elektroniskās deklarēšanas sistēmu.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksas termiņš

Ja, aizpildot gada ienākumu deklarāciju, tiek aprēķināts nodoklis, tad ir jāievēro nodokļa samaksas termiņš.

Aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokli budžetā iemaksā līdz 16. jūnijam. Ja aprēķinātā nodokļa summa pārsniedz 640 eiro, to var iemaksāt budžetā trijās reizēs – līdz 16. jūnijam, 16. jūlijam un 16. augustam, iemaksājot katru reizi trešo daļu no šīs summas.

Kā minēts iepriekš, šis ir pirmais gads, kad saimnieciskās darbības veicējiem tiek noteikts minimālais nodokļa maksājums 50 eiro apmērā. Šim maksājumam noteiktais samaksas termiņš ir ne vēlāk kā 15 dienu laikā no likumā noteiktās deklarācijas iesniegšanas dienas (t. i., līdz 16. jūnijam).

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

LOPKOPĪBA

PIENA TRIEKAS NOVĒRŠANA UN PROFILAKSE

Piena trieka ražīgos ganāmpulkos ir plaši sastopama govju saslīmšana, kas var radīt lielus zaudējumus saimniecības ekonomikā, jo zems kalcija (Ca) līmenis asinīs paaugstina glūmenieka dislokācijas, placentas aiztures iespējamību, ietekmē arī auglību.

Klīniskā piena trieka ir tikai kā aisberga redzamā daļa. Uz katru klīniskā mastīta gadījumu ganāmpulkā ir pieci vai vairāki subklīniskā mastīta gadījumi. Subklīniskās piena triekas gadījumā atšķirībā no klīniskās piena triekas govīs ne vienmēr „nogulstas”, bet priekškuņģa kontrakcijas palēninās un dzemdes involūcija notiek lēnāk, tas attiecīgi nozīmē pazeminātu saunas uzņemšanas spēju un iespējamu dzemdes iekaisumu.

Organisms parasti Ca līmeni cenšas noturēt pietiekami konstantu, bet pirmajās 24–48 stundās pēc dzemdībām tas var pazemināties, izsaucot piena trieku, īpaši vecākām govīm.

Jāatzīmē, ka govīs var salīdzinoši viegli pasargāt no piena triekas, bet profilaktiskie pasākumi ir jāveic ļoti atbildīgi. Jūs visi noteikti vēlaties, lai dzemdības būtu bez problēmām un govīs pēc atnešanās būtu ražīgas, lai saslīmšanu būtu pēc iespējas mazāk un govīs viegli sēklotos. Galvenais cēlonis govju saslīmšanai ar piena trieku ir kālija (K) un kalcija (Ca) pārbaģātība barības devā un nepietiekams magnija (Mg) daudzums. Galvenie kālija un kalcija avoti barībā ir zāle, vienlīga – svaiga, skābbarībā vai sienā. Kālija un kalcija daudzums zālē ir arī ļoti mainīgs rādītājs, un tā daudzumu bez analizēm ir grūti prognozēt. Intensīvi apsaimniekotos un labi mēslotos zālajos kālija un kalcija daudzums būs augstāks. Kopumā pirmajā plāvumā kālija un kalcija daudzums varētu būt lielāks, dabīgajos zālajos to daudzums būs zems. Zems kālija un kalcija daudzums ir salmos, graudu un kukurūzas skābbarībās, kas barības devās attiecīgi mazina saslīmšanas riskus.

Pirmais solis, lai kontrolētu piena triekas gadījumus ganāmpulkā, ir cietstāves periodā izēdināt barību ar zemu kālija (K) un kalcija (Ca) daudzumu. Otrais solis, ko var izvēlēties un kas

Foto: Dainis Arbidāns

strādā ļoti labi, ir pirmsatnešanās perioda (divas nedēļas pirms nešanās) barības devai pievienot magnija hlorīdu (MgCl₂). Vislabākais veids, protams, ir to piejaukt barībai mikserva-

Tikko govīs atnesusies, tai jānodrošina slaucamo govju barības deva

gonos (TMR), jo tad tas tiek iejaukts vienmērīgi, un govīm nav iespējas nošķirot minerālvielas. Ir iespējams arī magnija hlorīdu izšķīdināt ūdenī attiecībās 250 g MgCl₂ uz litru ūdens un izlaistīt uz barības 0,4 līdz 0,7 litrus (attiecīgi 100 līdz 175 g MgCl₂) uz govi dienā. Magnija hlorīds govīm nešķiet garšīgs, tāpēc tas barībā ir rūpīgi jāiemaisa, maksimālās devas ir 150–175 g uz govi dienā. Lielākas devas var pazemināt barības uzņemšanu govij pirmsatnešanās periodā, kas var būtiski samazināt uzņemtās enerģijas daudzumu un sliktākajos gadījumos pat veicināt aknu taukaino deģenerāciju. No pieredzes ir zināms, ka parasti

maksimālās devas nav nepieciešamas, lielākoties barības devā tiek iekļauti 50–100 g uz govi dienā.

Tikko govīs ir atnesusies, tai ir jānodrošina slaucamo govju barības deva, jo tām ir nepieciešams daudz vairāk kalcija (Ca), lai nodrošinātu pienu sintēzi. Kalcija orāla ievadīšana (šķidrā, pastu vai bolu formā, kas satur kalcija hlorīdu vai kalcija sulfātu) pirmajās 24 stundās pēc dzemdībām nostrādā ļoti labi attiecībā uz pienu triekas profilaksi.

Pamatnosacījumi pienu triekas profilaksei:

Nodrošināt, lai pirms atnešanās govīs nebūtu pārāk resnas;

Limitēt izēdinātā kālija un kalcija daudzumu, izvēloties rupju barību ar zemu kālija un kalcija līmeni (ideāli ir K<1,5% saunā, Ca<0,8% saunā);

Kopējais magnija (Mg) daudzums barības devā pēdējās divās nedēļās pirms nešanās jānodrošina 0,4–0,5% saunā, un to var nodrošināt, izēdinot cietstāvošo govju minerālvielas un pievienojot 50–175 g magnija hlorīda (MgCl₂);

Tulīt pēc dzemdībām govīm izēdiniet slaucamo govju barības devu un augsta riska govīm orāli (caur muti) ievadiet Ca preparātus (šķīdumus, pastas vai bolus). **■**

Silvija Dreijere,

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

LAUKSAIMNIECĪBA

LAUKSAIMNIEKIEM PIEEJAMAS KONSULTĀCIJAS BŪVNICĪBĀ

Pagājušogad „Lauku Lapa” ar gandarījumu informēja, ka LLKC izveidota jauna – Inženiertehniskā nodaļa – Jāņa Kažotnieka vadībā. Tagad tajā darbu sācis arī būvinženieris Kristaps Stūriška, kurš lauksaimniekiem var piedāvāt konsultācijas dažādos ar būvniecību saistītos jautājumos.

Kristaps Stūriška stāsta par pieejamajiem pakalpojumiem:

„Iespējama **būvobjekta apsekošana**, tas ir, jau esošo, veco ēku apskate un padomu sniegšana, kā tās renovēt, kā to vislabāk darīt. Varbūt celt kaut ko no jauna ir lētāk, ja sastopaties ar problēmām, ka, piemēram, ēkas konstrukcijās uzkrājas kondensāts, veidojas pelējums, konstrukcijas caursalst u. c. Iespējams kopīgiem spēkiem rast vienkāršāko un izdevīgāko risinājumu.

Skiču un tehniskā projekta izstrāde dzīvnieku un tehnikas novietnēm, mēslu krātuvēm, skābarības glabātuvēm, saimniecības ēkām u. c. Varu palīdzēt izdarīt labāko izvēli. Piedāvāju atsevišķu konstrukciju elementu dimensionēšanu un mezglu izstrādi, lai viss atbilstu Latvijas Republikas noteiktajiem būvnoteikumiem. Protams, arī rasējumu izstrāde varētu būt manā ziņā.

Varu veikt **būvkonstrukciju aprēķinus**, paredzot atsevišķu konstrukciju un elementu izmērus, atbildot uz vienkāršām lietām – kāda izmēra būvelements jāizgatavo, cik biezs betona slānis jāiekļāj u. c., lai tad, kad būve uzcelta, nevajadzētu brīnīties, ka viss brūk un gāžas...

Tāmēšanas sakarā varu aprēķināt nepieciešamo būvmateriālu daudzumu un kopējās būvniecības izmaksas katrā objektā, ņemot vērā konkrētajā brīdī pieejamās būvmateriālu cenas.

Darbojoties ar **projektu piesaisti**, manos spēkos ir konsultēt, kā esošās lauksaimniecībā izmantotās ēkas, kurām nav apstiprinātu projektu, legalizēt, – veicot uzmērīšanu un rasējumu izstrādi.”

Kristaps Stūriška apguvis būvinženiera profesiju Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauku inženieru fakultātē un pavasarī saņems diplomu

Foto: no Kristapa Stūriškas personīgā arhīva

Kristaps Stūriška

par šīs augstskolas absolvēšanu. Praktisko pieredzi jaunais speciālists ieguvis savu vecāku saimniecībā Daugavpils novada Kalupes pagastā.

Līdz šim lielākā klientu interese bijusi par tehnikas novietņu izveidi un likumdošanas jautājumiem būvniecības jomā. Kristaps ieguvis arī sertifikātu darba drošības un ugunsdrošības jomā, tādējādi var veikt šo pasākumu plānojumu un sniegt ieteikumus preventīvajam darbam, īpaši, ja tas nepieciešams Eiropas Savienības apgūstamo projektu īstenošanai. Pats jaunais

speciālists saka, ka viņam vislabāk tīkot rasēšana, projektēšana un nepieciešamo konstrukciju aprēķini. Viņš domā, ka tuvākajā laikā visvairāk jautājumu lauksaimniekiem varētu būt par „kaut kur eksistējošām būvēm”, kas kādreiz celtas ar savu prātu un nav oficiāli reģistrētas, it īpaši saimniecībās ar līdz 50 ha apsaimniekojamo zemi, kur kontrolētāji neiegriežas tik bieži. Kristapa kontaktinformācija atrodama LLKC mājaslapā. ■

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

TĀLĀKIZGLĪTĪBA

KAD APNĪK RĪGAS STRESS...

Lai varētu saimniekot laukos, aizvien vairāk dažādu profesiju pārstāvji izvēlas Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) piedāvāto iespēju tālmācībā apgūt pamatzināšanas lauksaimniecībā. Starp šiem ļaudīm ir ne vien, piemēram, hokejists Rodrigo Laviņš, bet arī veiksmīga IT uzņēmuma „Tel-Com” īpašnieks Jānis Kravalis.

Ir skaidrs, ka datort speciālistam atrast dažnedažādāko informāciju nav nekādu problēmu. Arī Jānis, domādamas par savu un ģimenes nākotni, ķēries pie izziņas procesa par iespējām dzīvot un saimniekot laukos. „LLKC interneta vietnē ir tiešām ļoti daudz noderīgas un interesantas informācijas – tieši tā es arī uzzināju par iespēju tālmācībā apgūt kursu „Lauksaimniecības pamati,” atzīst viņš.

Kādēļ gan jaunam, veiksmīga IT tehnoloģiju uzņēmuma īpašniekam būtu jāķeras pie lauku darbiem? „Ziniet, Rīgas stress jau ir apnicis,” atzīst Jānis. „Jaunības vēlme atrasties notikumu centrā, pilsētas burzmā un pelnīt lielu naudu ir noplakusi. Turklāt aug trīs bērni un arī lauku ikdienas nav gluži sveša – maniem vecākiem Straupē joprojām pieder zemnieku saimniecība.”

Šķiet, Jānis pie idejas par darbību laukos pieķēries tiešām nopietni. Izsolē jau iegādāta zeme – 50 hektāri Ventspils pusē un 15 hektāri Skrīveros. Kopumā Jānis vēlētos savā īpašu-

Jānis Kravalis

mā iegūt aptuveni 300 hektāru zemes. Tādēļ viņš izpētījis zemju pieejamību arī Latgalē – tur zeme vēl ir pieejama. Tiesa gan, tā daudzviet aizaugusi un pauguraina, kas apgrūtina lauksaimniecisko darbību.

Jānis Kravalis: „Mans sapnis ir iegādāties lielu traktoru par 300 tūkstošiem eiro, lai apstrādātu lielas zemes platības. Pērn izsolē iegādātajās zemēs ir daudz pļavu, kas man ļaus ķerties pie gaļas lopu audzēšanas, ir arī bioloģiskās saimniekošanas sertifikāts. Pats galvenais, man ir arī nepie-

ciešamais kapitāls šī biznesa uzsākšanai. Domāju – viss izdosies.”

Jānis Kravalis atzīst – biznesu laukos daudz vieglāk veidot tiem, kuriem jau ir kāds īpašums, piemēram, mantots no vecākiem. Šādos gadījumos vieglāk diversificēt ražošanu, nekā sākot saimniekot no nulles. Viņš arī ir pārliecināts, ka, piemēram, augkopība būtu jāmāca pamatskolā: „Uzskatu, ka dzīvojot Latvijā, cilvēkiem ir jāzina, kādi augi aug mūsu valstī, jāsaprot, kā strādā laukos”.

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

LAUKSAIMNIECĪBA

NEDAUDZ SAMAZINĀJUŠĀS TEHNISKO PAKALPOJUMU CENAS

Aizvadītajā gadā vidēji par 2% salīdzinājumā ar 2013. gadu samazinājies vidējais tehnisko pakalpojumu cenu līmenis, liecina Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) apkopotās tehnisko pakalpojumu cenas Latvijā par 2014. gadu.

LLKC ekonomikas nodaļas vadītāja **Santa Pāvila:** „Cenu līmeņa samazināšanos, iespējams, var skaidrot ar valūtas maiņu no latiem uz eiro, – konvertējot cenas, pakalpojumu sniedzēji psiholoģisku apsvērumu dēļ izvēlējušies cenas „apaļot” uz leju.”

Cenas visvairāk samazinājušās aršanas, dziļjirdināšanas, augsnes apstrādes ar kombinēto agregātu, zāles pļaušanas, ganību applaušanas, siena presēšanas rituļos, zāles smalcināšanas ar pašgājēj-smalcinātāju, savācējpiekabes, graudaugu kulšanas, salmu smalcināšanas, graudu malšanas, graudu kodināšanas un šķeldošanas pakalpojumiem.

Savukārt vispamanāmāk cenas palielinājušās pievelšanas, sējumu ecēšanas, grāvmalu un ceļmalu applaušanas un traktoru nomas pakalpojumiem.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī pērn atsevišķu mazāk pieprasītu tehnikas pakalpojumu, tādu kā pievelšana,

pašgājēj-smalcinātāja un savācējpiekabes izmantošana, cenu datu bāze nav tik plaša, un cenu svārstību amplitūda ir lielāka, tādēļ vērojamas krasākas šo tehnikas pakalpojumu cenu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada rezultātiem.

LLKC novadu lauku attīstības speciālisti, kuri piedalījās tehnisko pakalpojumu cenu apkopošanā, atzīst, ka cenu bieži vien ietekmē pakalpojumu sniedzēju mazais skaits un konkurences trūkums. Cena par pakalpojumiem mēdz būt atkarīga arī no tā, vai tiek apstrādāta liela platība vai maza (sevišķi izteikti tas ir kartupeļu audzēšanā).

► 10.lpp.

◀ 9. lpp.

Apkopojot datus reģionos, LLKC secināja, ka cenas tajos būtiski neatšķiras. Vidēji tehnikas pakalpojumu cenas visaugstākās ir Zemgales reģionā, ko, iespējams, var skaidrot ar to, ka Zemgalē ir vismaksātpējīgākie lauksaimnieki. Turklāt lielākā daļa saimnieku ir nodrošinājušies ar nepieciešamo tehniku un nav ieinteresēti pakalpojumus ne pirkt, ne pārdot.

Cenu atšķirības reģionos lielā mērā ietekmē saimniekošanas specializācija tajos, kā arī lielāks pieprasījums pēc atsevišķiem pakalpojumiem. Piemēram, kartupeļu novākšana ar kombainu ievērojami dārgāka ir Latgalē, zāles smalcināšana – Kurzemē, dziļjirdināšana – Vidzemē, frēzēšana – Rīgas reģionā.

Lauku attīstības speciālisti uzsver, ka daudzos novados nav specializēti pakalpojumu sniedzēji, un šis tirgus valstī ir ļoti neliels. Tehnikas pakalpojumus lielākoties sniedz saimnieki, kuri paši nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu un pakalpojumus sniedz laikā, kad saimniecības darbi ir izdarīti, kā arī lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvi.

Tehnisko pakalpojumu cenu apkopojums par 2014. gadu ir pieejams LLKC mājaslapā www.llkc.lv, kur atrodami arī tehnisko pakalpojumu cenu apkopojumi par iepriekšējiem gadiem.

UZZIŅAI

Tehnisko pakalpojumu cenu apkopojums veikts, pamatojoties uz novadu lauku attīstības speciālistu iesūtīto informāciju par 56 dažādu tehnisko pakalpojumu cenām visos Latvijas reģionos – šķīvošanu, organisko un minerālmēsli izkliešanu, aršanu, kultivēšanu, dziļjirdināšanu, frēzēšanu, šļūkšanu, graudaugu sēšanu, pievelšanu, kombinēto augsnes apstrādi, sējumu ecēšanu, kartupeļu stādīšanu un vagošanu, smidzināšanu, zāles pļauju, ganību applaušanu, grāvju un ceļmalu applaušanu, zāles vālošanu, presēšanu ķīpās un rituļos, savācējpiekabes izmantošanu, graudaugu kulšanu, salmu un zāles smalcināšanu, kartupeļu lakstu pļaušanu, kartupeļu kratīšanu un novākšanu ar kombainu, graudu kaltēšanu, tīrīšanu, malšanu, kodināšanu, sniega šķūrēšanu, šķeldošanu, kā arī dažādu jaudu traktoru nomu un kravas automobiļa izmantošanu. ■

Apkopotie dati neatspoguļo Latvijas vidējos rādītājus un izmantojami tikai informatīvos nolūkos.

Liene Kalniņa,

LLKC ekonomikas konsultante

EKONOMIKA UN POLITIKA

LAUKU ATTĪSTĪBAS PLĀNS MĒRĶUS NESASNIEDZ

Lauku attīstības plāna 2007.–2013. gadam (LAP) mērķis radīt jaunas darba vietas un attīstīt nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību nav sasniegts. Lai gan šim mērķim paredzētais LAP finansējums izmantots 95% apmērā, radīts tikai 22% jeb 1400 jaunu darba vietu.

Šāds ir Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūta (LVAEI) ekspertu Elitas Bengas, Armanda Vēvera un Jura Hāznera galvenais secinājums pētījumā „LAP 2007–2013 ietekme uz uzņēmējdarbību un nodarbinātību”, kas nesen tika prezentēts Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes sēdē. Pētījuma uzdevums bija: izvērtēt uzņēmējdarbības situāciju lauku teritorijās Latvijā; izvērtēt LAP 2007.–2013. gadam uzņēmējdarbību veicinošo pasākumu realizācijas rezultātu, atbilstību izvirzītajiem mērķiem un mērķu sasniegšanas pakāpi; izvērtēt citu ES fondu pieejamību un izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībai laukos, kā arī noskaidrot lauku uzņēmēju viedokli par nepieciešamo atbalstu un citiem nosacījumiem uzņēmējdarbības sekmēšanai laukos. Īsumā – vai LAP atvēlētie līdzekļi uzņēmējdarbības attīstīšanai laukos mērķi ir sasnieguši. Īsā atbilde – nē.

Makroekonomiskie skaitļi liecina, ka LAP darbības laikā no 2007. līdz 2014. gadam lauku iedzīvotāju skaits samazinājies par 64 tūkstošiem, kas gan ir mazāk nekā pilsētas iedzīvotāju skaita samazinājums par 142 tūkstošiem. Nodarbināto skaits samazinājies visos tautsaimniecības sektoros, bet lauksaimniecībā kritums bijis lielākais – par 13,9% jeb no 73 tūkstošiem 2008. gadā līdz 59 tūkstošiem nodarbināto 2013. gadā. Vērtējot uzņēmumu lielumu novados, secināts, ka 94% saucami par mikrouzņēmumiem, bet 5% – par mazajiem uzņēmumiem. Tikai 0,10% no novados strādājošajiem uzskatāmi par lielajiem uzņēmumiem. Lielākā daļa jeb 37% no uzņēmumiem novados saistīti ar lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību.

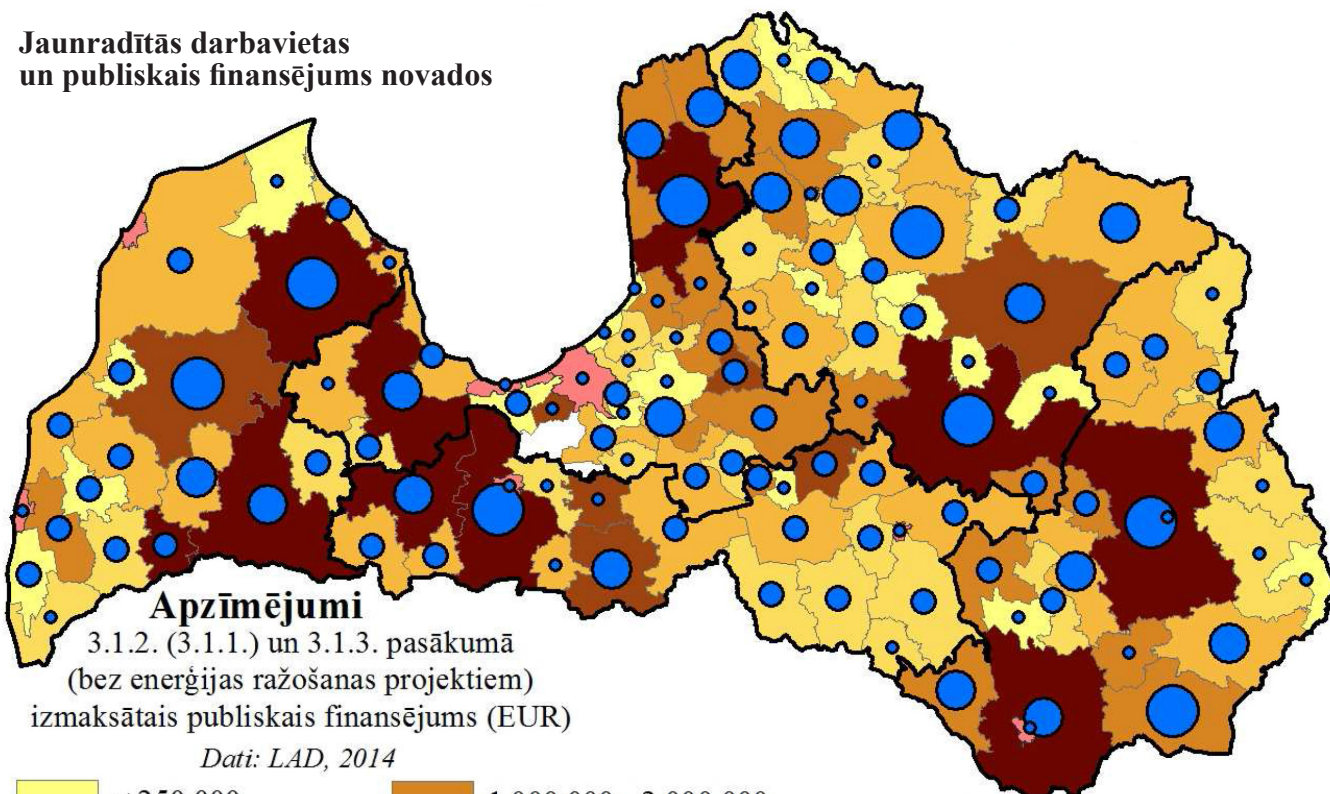
Kāds tad bija LAP mērķis? Tas bija: dažādot un attīstīt uzņēmējdarbību lauku teritorijās; uzlabot esošo lauku infrastruktūru, lai apturētu ekonomisku un sociālu lejupslīdi un lauku iedzīvotāju skaita samazināšanos. Mērķi bija iecerēti sasniegt ar četriem pasākumiem. Pirmais no tiem – mikrouzņēmumu radīšana un atbalsts esošajiem. Otrais – lauksaimnieciskās darbības dažādošana. Trešais – atbalstīt uzņēmumus, kuri izveido ražošanu – enerģijas ražošanu no biomasas, kas ir lauksaimniecības vai mežsaimniecības izcelsmes, saražotās enerģijas lietošana paredzēta galvenokārt ārpus saimniecības. Ceturtais – tūrisma attīstība.

Kā veicies ar ieceru īstenošanu? LAP plānos bija atbalstīt kopumā 1000 mikrouzņēmumus, kam bija jārada 2700 darba vietas. Reāli atbalstīto skaits ir 898, bet radīto darba vietu skaits – tikai 1038. Pavisam slikti veicies ar lauksaimnieciskās darbības dažādošanu – bija plānots atbalstīt 720 uzņēmumus, kam bija jārada 3700 jaunu darba vietu. Reāli atbalstīti tikai 233 uzņēmumi, kas spējuši radīt tikai 142 darbavietas. Tūrisma veicies labāk, – no 215 uzņēmumiem, kurus plānots atbalstīt, palīdzību saņēmuši 165, kas radījuši 120 darbavietas (plāns – 147). Plāns izpildīts arī enerģijas ražošanā no biomasas – atbalstu saņēmuši 40 uzņēmumi (plāns 55) un radīta 101 darba vieta (plāns 120).

Tas, kas plāna realizācijā ir, vienkārši izskatās, aizgājis šķērsām – lielākā daļa jeb 45% no visiem ekonomikas dažādošanas pasākumiem izmaksātās naudas nonākusi biomasas enerģijas ražotājiem, kur kopējais investīciju apjoms trīs reizes pārsniedzis plānoto. Tie ir 134 miljoni eiro. Tātad – vienas darbavietas radīšanai iztērēti 449 tūkstoši eiro. Salīdzinājumam – mikrouzņēmumiem tikuši 97 tūkstoši eiro, un uz vienu jaunradīto darbavietu iztērēti desmit reizes mazāk – 47 tūkst. eiro. Jaunajos mikrouzņēmumos vienas darba vietas radīšana izmaksājusi vēl mazāk – tikai 25 tūkst. eiro.

▶ 11. lpp.

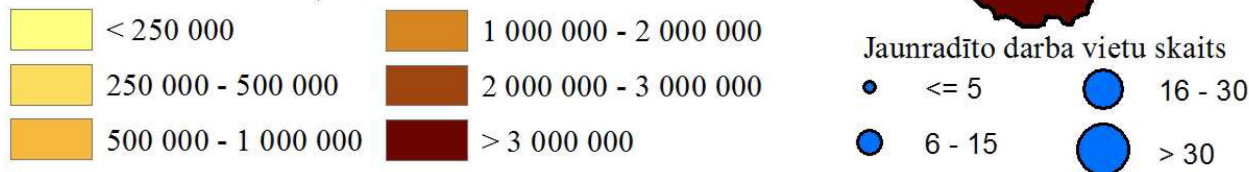
Jaunradītās darbavietas un publiskais finansējums novados

Apzīmējumi

3.1.2. (3.1.1.) un 3.1.3. pasākumā (bez enerģijas ražošanas projektiem) izmaksātais publiskais finansējums (EUR)

Dati: LAD, 2014

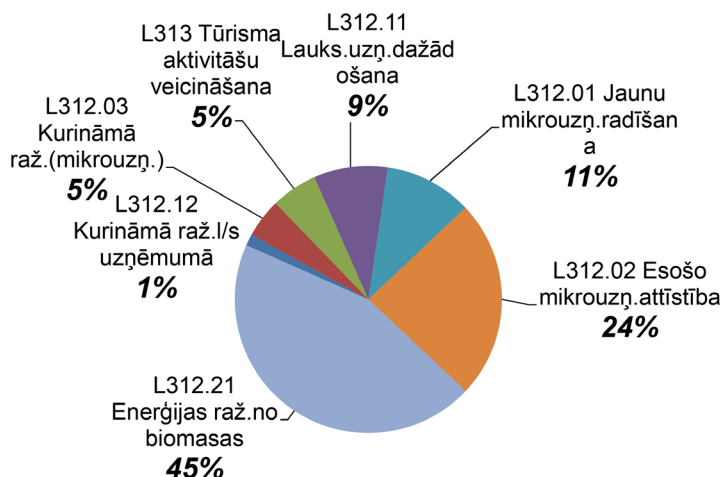
◀ 10. lpp.

Pētījuma dati rāda, ka nevienā pasākumā, izņemot tūrismu, jaunradīto darba vietu skaits nav proporcionāls ieguldītajam finansējumam. Visvairāk jaunu darba vietu radīts Rīgas tuvumā un Zemgales centrālajā daļā, bet ievērojami mazāk – attālākos novados, īpaši Latgales austrumu daļā un Kurzemes rietumos. Pētījuma autori norāda, ka ir novadi, kuros no pieejamā finansējuma uz enerģijas ražošanu aizplūduši 75% un pat 100% naudas, taču darba vietu pieaugums nav pamanāms.

„LAP mērķis bija pārticis cilvēks apdzīvotos laukos, taču mērķis – apdzīvotie lauki – netiek izpildīts, bet pārticis cilvēks – tikai daļēji, kādam vienam procentam tas ir, bet pārējiem – ne visai,” LOSP sēdē teica viena no pētījuma autorēm, LVAEI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļas vadītāja Elita Benga.

Kā rīkoties turpmāk, lai ES nauda laukiem sasniegtu mērķi? LVAEI norāda, ka nepieciešams komplekss atbalsts lauku uzņēmējdarbībai. Nepieciešams izvērtēt nodokļu ietekmi (fiksētos nodokļu maksājumus mikro un maziem uzņēmumiem) un administratīvā sloga samazināšanas iespējas (sadarbība ar kontroles institūcijām un valsts uz-

Publiskā finansējuma sadalījums pa atbalstītajām aktualitātēm (% no šajos pasākumos izmaksātā)

nēmumiem). Nepieciešams palīdzēt uzņēmēju zināšanu paplašināšanā, kā arī papildināt atbalstāmo nozaru loku, lai sekmētu uzņēmējdarbības attīstību. Pētnieki uzsver, ka prioritāte dodama mikro un mazo uzņēmumu atbalstam darbavietu radīšanai. Lai sekmētu līdzsvarotāku teritorijas attīstību un mazinātu iedzīvotāju aizplūšanu, galvenajam LAP uzstādījumam ir jāklūst nodarbinātības veicināšanai, īpaši no lielajām pilsētām attālākos novados.

Attiecībā uz biogāzes stacijām ieteikums ir atbalstīt tās, ja tiek izpildīts nosacījums par 75% lopkopības atlikumu īpatsvaru substrātā.

LVAEI norāda, ka 2014.–2020. gada plānošanas perioda atbalsta pasākumu ieviešanas nosacījumiem jābūt ar mērķi palielināt nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstību laukos. ■

Iveta Tomšone,

LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

LAUKU ATTĪSTĪBA

LATVIJAS UZŅĒMĒJU IESPĒJAS – SADARBĪBA UN VIETĒJĀ IDENTITĀTE

LLKC speciālisti un vairāku kooperatīvu vadītāji devās uz Vāciju, lai iepazītu vietējo ražotāju sadarbības un kooperācijas pieredzi.

Tempelbergas ciemā, kas atrodas apmēram 60 km attālumā no Berlīnes, apmeklējām nelielu uzņēmumu „Landwirtschaftsbetrieb und Filzmanufaktur Lieske”, kuru tās īpašnieki dēvē par mācību un piedzīvojumu saimniecību. Lai gan ciems atrodas salīdzinoši netālu no Berlīnes, tas tiek uzskatīts par nomaļu nostūri. Ciemā ir apmēram 200 iedzīvotāju – galvenokārt pensijas vecuma, savukārt darbaspējīgie ciema iedzīvotāji galvenokārt brauc strādāt uz Berlīni vai citām tuvākajām pilsētām. Saimniecības īpašnieks norādīja, ka ciemata teritorijā agrāk bijusi kopsaimniecība. Tagad cilvēkus te vieno spēcīga pašpārvalde un kopīga identitāte, ko iedzīvotāji pauž ar ciemata svētkiem un citām aktivitātēm.

Viens no uzņēmuma pastāvēšanas un attīstības priekšnosacījumiem ir sadarbība. Saimniecības īpašumā ir 25 ha zemes. No tiem saimnieks pats izmanto 5–6 ha, uz kuriem atrodas viņa lopi. Pārējā saimniecības zeme tiek iznomāta lielsaimniecībai, kas darbojas ciematā. Ar lielsaimniecību saimnieks sadarbojas, arī izmantojot lauksaimniecības tehnikas nomas pakalpojumus, jo pašam nav savas tehnikas.

Mācību un piedzīvojumu saimniecības mērķis ir radīt bērniem izpratni par to, kā notiek dabīgie procesi, audzējot dzīvniekus un putnus, kā arī iegūstot lauksaimniecības blakusproduktus. Saimniecību apmeklē gan skolnieku un bērnudārzu audzēkņu grupas, gan ģimenes ar bērniem. Turklāt ģimenēm ir iespēja uzturēties saimniecībā ilgāk, jo īpašnieki piedāvā arī labiekārtotas telpas dzīvošanai. Īpašnieki norāda, ka atsevišķas ģimenes saimniecību apmeklē pat 2–3 reizes gadā.

Saimniecībā tiek audzētas aitas un alpakas, no kurām iegūst vilnu, kas pēc pārstrādes nonāk atpakaļ saimniecībā –

Foto: Guna Šulce

filca darbnīcā. Saimniece atzīst, ka ar pašu aitu un alpaku vilnu filcēšanai nepietiek, tāpēc notiek sadarbība ar citiem aitu audzētājiem, un vilna tiek arī iepirkta. Darbnīcā ar rokdarbiem – filcēšanu, adīšanu u. c. – nodarbojas gan pati saimniece un kaimiņiene, gan arī filcēšanas nodarbības tiek organizētas interesentiem. Gan pašu saimniecībā, gan arī citu ciemata iedzīvotāju izgatavotā produkcija (adījumi, filcējumi, aitu tauku ziepes, dzijas, vilna, medus u. c.) tiek pārdota turpat esošajā veikaliņā.

Saimnieks atklāja, ka saimniecisko darbību aizsākuši ar dažu aitu iegādi, jo meita izrādījusi interesi par ekoloģisko saimniekošanu un dzīvesveidu, 2005. gadā tika iegādātas arī pirmās alpakas. Šobrīd saimniecībā ir aitas, alpakas, vistas, pīles, tītari un truši. Ir arī astoņas bišu mājas, kas, kā norādīja saimnieks, ir meitas vaļasprieks, kam viņa pievēršas brīvdienās.

Īpašnieks norādīja, ka uzņēmuma ienākumus līdzvērtīgi veido četras saimnieku nodarbošanās – lauksaimniecība, veikals, brīvdienu māja un filcēšana. Tomēr tikai ar šiem ienākumiem saimniecības attīstība nav iespējama, tāpēc regulāri saimnieki meklē un iesaistās projektu īstenošanā. Vērienīgs projekts īstenots 2010. gadā, piesaistot 200 000 eiro

LEADER finansējuma. Par šo naudu veikta ēkas atjaunošana, kurā atrodas darbnīca, veikaliņš un apartamenti viesiem.

Šis ir tikai viens no apmeklētajiem uzņēmumiem brauciena laikā. Pēc iepazīšanās ar visiem apmeklētajiem ciematiem un saimniecībām iezīmējās būtiska kopīga tendence – augsta vietējās kopienas identitātes sajūta, kas izveidojusies gadu gaitā un ir priekšnosacījums, lai šādi mazi ciemati pastāvētu un tajos būtu iespējams veiksmīgi nodarboties ar uzņēmējdarbību. Apmeklētajos ciematos uzņēmēji kā nozīmīgu uzsvera ikvienu sadarbības veidu – gan zemes un traktoru nomu, gan kaimiņu produkcijas tirgošanu, gan kopīgos ciema svētkus, produkcijas pirkšanu citam no cita utt. Būtu vērts arī Latvijā lielāku nozīmi un popularitāti piešķirt neformālai un nelielai sadarbībai, jo bieži vien tieši tā ir pamats uzņēmēju savstarpējai uzticībai un lielāku sadarbības formu aizsākšanai. Tāpat Latvijā arī nav populāri attīstības koncepti, kas balstīti uz vienas teritorijas lielākās daļas iedzīvotāju iesaisti, tomēr tiem varētu būt perspektīva.

Ar saimniecības darbību sīkāk var iepazīties interneta vietnē <http://www.tempelberg.de/lieske/index.html>

Guna Šulce, LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES
GAITEŅOS

ES LAUKSAIMNIEKUS UZTRAUC „ZAĻINĀŠANA”

Jaunā tiešo maksājumu sezona, kas tiks uzsākta aprīlī, mulsina ES dalībvalstu lauksaimniekus, jo daudzviet nav zināmi precīzi „zaļināšanas” maksājuma saņemšanas nosacījumi.

Par to spriests COPA–COGECA darba grupā „Tiešie maksājumi un zaļināšana”, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Agnese Hauka.

Darba grupā secināts, ka, uzsākot 2015. gada sezonu, lauksaimniekiem nav pieejama precīza informācija par jaunajiem Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) 2014.–2020. gadam nosacījumiem, kuri aizvien tiek papildināti Eiropas Komisijā un konsultācijās ar dalībvalstīm.

Darba grupas pārstāvji uzsver, ka „zaļināšanas” pasākums ir grūti izprotams un to nebūs viegli izskaidrot lauksaimniekiem. Paredzams, ka vairākās dalībvalstīs (piemēram, Anglijā) lauksaimnieki veidos ilggadīgos zālājus, jo šī pozīcija „zaļināšanas” pasākumā ir visvieglāk izprotama un īstenojama, neriskējot ar soda sankcijām par kļūdainu „zaļināšanas” pasākumu ieviešanu.

EK pārstāvji norāda, ka tiešmaksājumi un zaļināšanas pasākumi tiks ieviesti, kā plānots. Netiek pieļautas un atsāktas sarunas par zaļināšanas nepieciešamību pēc būtības. Iespēja pilnveidot esošos pasākumus un to nosacījumus būs no 2018. gada. Līdz ar to Latvijai jābūt gatavai iesniegt konkrētus priekšlikumus 2017. gadā.

Vērtējot atbalsta pasākumu likmes, Francijas pārstāvji norādīja, ka šajā valstī šogad būs 70% liels samazinājums tiešmaksājumiem, bet „zaļināšanas” pasākumi nebūs tieši saistīti ar tiešmaksājumiem. Vācijā nav paredzēti ar ražošanu saistīti maksājumi. Izrēķināts, ka platības maksājums 2019. gadā visai Vācijai būs 260 eiro/ha. Dānijā saglabās vēsturiskos maksājumus, un paredzēts saistītais maksājums par govīm. ■

APSTIPRINĀTAS 18 LAUKU ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS

Februārī Eiropas Komisija apstiprinājusi kopā 18, tajā skaitā arī Latvijas, Lauku attīstības programmas (LAP), kuru mērķis ir uzlabot ES lauksaimniecības konkurētspēju, saglabāt lauku vidi un klimatu, kā arī stiprināt lauku kopienu ekonomiku un sociālo struktūru laikposmā līdz 2020. gadam.

Šīm 18 programmām no ES budžeta piešķirs finansējumu 14,3 miljardu eiro apmērā, un šo finansējumu papildinās vēl arī publiskais valsts/reģionu līmeņa un/vai privātais finansējums. Līdz ar februārī apstiprinātajām programmām, kas seko deviņām decembrī pieņemtajām, apstiprināto lauku attīstības programmu skaits sasniedz 27 (no kopā 118 programmām), un tas nozīmē, ka tagad ir apstiprinātas programmas, kuru kopējā vērtība ir vairāk nekā 35 miljardi eiro (kas ir aptuveni 36% no budžeta).

Eiropas Komisijas lauksaimniecības un lauku attīstības komisārs Fils Hogsans: „Viens no mūsu lauku attīstības koncepcijas plusiem ir tas, ka mums ir kopīgas pamatprioritātes, bet katras dalībvalsts vai reģiona ziņā ir izstrādāt programmu, kas ir piemērota konkrētajai situācijai un problēmām neatkarīgi no tā, vai runa ir par Azoru salām, Ālan-

du salām, Flandriju vai Slovākiju. Pašreizējās programmas piedāvā finansējumu dažādiem dinamiskiem projektiem, tādiem kā lauksaimniecības modernizācijas projekti Baltijas republikās, jauno lauksaimnieku motivēšana darbībai nozarē Slovēnijā, īpašas shēmas ūdens kvalitātes uzlabošanai Nīderlandē vai lauksaimniecības zemju aizsardzība Anglijā (2,5 miljoni hektāru platībā) ar ekoloģiskas zemes apsaimniekošanas shēmu palīdzību. Svarīgs LAP aspekts ir zināšanu paplašināšana par lauku saimniecību nozari. Pricējos apstiprināt, ka pieņemtās 18 programmas kopā nodrošinās vairāk nekā vienu miljonu vietu mācību kursos.”

Atbalsts lauku attīstībai ir tā sauktais Kopējās lauksaimniecības politikas otrais pīlārs, kas nodrošina dalībvalstīm ES finansējumu, ko saskaņā ar daudzgadu līdzfinansētām programmām pārvalda valsts vai reģionālā līmenī. Visās 28 dalībvalstīs kopā ir paredzētas 118 programmas. Šo programmu finansējums, kas laikā no 2014. līdz 2020. gadam tām atvēlēts no ES Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), sasniedz 99,6 miljardus eiro, un šie pasākumi saņems arī valsts, reģionālā un privātā sektora līdzfinansējumu. ■

copa * cogeca

european farmers

european agri-cooperatives

COPA–COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.

COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.

COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.

COPA–COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

**BRISELES
GAITEŅOS**

AAL LIEGUMS IETEKMĒS RAŽOŠANU

Augu aizsardzības līdzekļu lietošanas saraksta samazināšana varētu ievērojami mazināt gan lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas apjomus, gan darbavietu skaitu.

Tas secināts pētījumā par augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošanas ierobežošanas ietekmi uz Lielbritānijas lauksaimniecību. Pētījuma prezentācija notika februārī Briselē un to apmeklēja Latvijas Zemnieku federācijas pārstāves Agnese Hauka un Agīta Hauka.

Pētījumā norādīts, ka, turpinoties līdzšinējai AAL aizliegšanas tendencei, vēl 87 (no 250 atļautajiem ALL) ir pakļauti riskam tikt izslēgtiem no atļauto līdzekļu saraksta un 40 AAL (9 insekticīdi, 12 fungicīdi, 17 herbicīdi un 2 moluscicīdi) visdrīzāk tiks aizliegti tuvāko gadu laikā. Pētījuma autori norāda, ka AAL nepieejamība sekmēs bioloģiskās lauksaimniecības attīstību, jo tiks zaudētas iespējas audzēt produkciju konvencionāli. Diemžēl bieži vien tas būs saistīts ar zemāku produkcijas kvalitāti, kas nozīmē arī zemākas produkcijas pārdošanas cenas un mazākus ienākumus saimniecībām. Lielbritānijā (2009.–2013. gada vidējās cenās) AAL lietošanas ierobežošana samazinās saimniecības ienākumus par 20% un peļņu par 36%. Dārzenū, sakņu un augļu ražošana samazināsies par 5–50%, ābolu audzēšana – par 30%. Lauksaimniecības un pārtikas sektors veido 7% no ekonomikas un 13% no nodarbinātības. Pārtikas un dzērienu nozare dod 24,1 miljardus £ (IKP). Ja lauksaimniecībā ražošana samazinās, tā samazināsies arī pārstrādē un tiks zaudēti 35–40 tūkstoši darba vietu, kā arī par 2,5 miljardiem mārciņu samazināsies ieguldījums iekšzemes kopproduktā.

Pēc COPA-COGECA ekspertu atskaitēm sagatavoja **Iveta Tomsone**

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2015. GADA APRILĪ

Termins, kurā laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

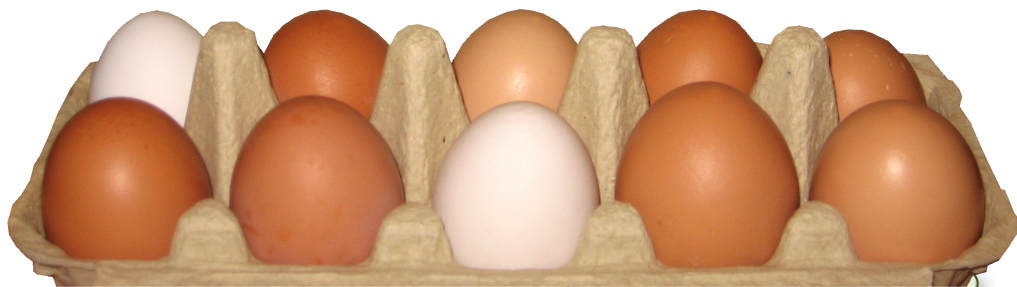
Terminis	Marts												Aprīlis			Maijs						
	1	2	10	15	18	19	20	22	25	30	31	1	7	15	19	20	22	25	30	1	3	
Lauku attīstības programma																						
Ražotāju grupu un organizāciju izveide																						
Kompensācijas zvejas kuģu apkāpes locekļiem (zvejniekiem) pēc pilnīgas zvejas darbību pārtraukšanas																						
Jaunu noieta tīgu sekmesšana un reklāmas kampaņas																						
Zvejas produktu uzglabāšanas atbalsts																						
Investīcijas ražošanas, pārstrādes vai māktēģinga iekārtās un infrastruktūrā																						
PVN mēneša (ceturksņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																						
Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)																						
Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																						
Darījumu kvītis																						
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																						
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																						
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																						
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																						
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																						
Gada pārskats																						

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

UZŅĒMĒJDARBĪBA

„VIRŠOS” IZLOLOTAS VISTU OLAS

Aija Veidemane no Vecumnieku pagasta Beibežiem jau labu laiciņu meklēja idejas savam biznesam laukos, turklāt – plānoto nodarbi bija nepieciešams apvienot ar bērna audzināšanu, kuram ir īpašas vajadzības. Tā tika sākta dējējvistu audzēšana.

Iesaistoties programmā „Iniciatīvas veidošana lauku attīstībai” 2014. gada februārī Vecumnieku novadā, Aijai radās vīzija par dējējvistu audzēšanu mājas olu ieguvei.

– **Kā aizsākās „olu bizness”?**

Aija Veidemane: – Ideja par vistkopību radās pērn, kad nācās pārrēģistrēt mammas zemnieku saimniecību „Virši”. Tā nonāca manā pārziņā. Bija doma saimniecību likvidēt, bet liktenis piedāvāja iespēju apmeklēt uzņēmējdarbības kursus. Tas bija atradums īstajā brīdī, kas deva man iedvesmu, jaunu paziņu loku, svaigas idejas un citu skatījumu uz uzņēmējdarbību laukos. Man ir meitiņa ar īpašām vajadzībām, un viņai nepieciešama diennakts pieskatīšana, tāpēc bija jāizdomā nodarbošanās, kas neaizņem visu darba dienu. Pēc kādas no kursu nodarbībām radās doma par vistām.

– **Vai ilgi „auklējāt” šo ieceri?**

– Nebiju vēl īsti veikusi biznesa aprēķinus kursus, kad tika uzsākta grīdas betonēšana un logu nomaiņa telpai, kur bija plānots izmitināt mājputnus. Protams, biznesā tā nenotiek, jo vispirms ir vajadzīgi skrupulozi aprēķini un tikai pēc tam var sākt darboties, taču es nekad neesmu domājusi kā biznesmene. Daudz palīdzēja mans tētis un vīrs, kuri iekārtoja kūti laktas, dējāmās kastes, siles un āra sētu. Augustā viss bija gatavs, taču es biju domājusi darbošanos atlikt uz pavasari. Atskanēja tālruņa zvans no draudzenes ar jautājumu – kad varēs iegādāties olas? Tas mani pamudināja nekavējoties sazināties ar zemnieku saimniecību „Mazputnēni” Raunas novadā un jau rudenī atvest mājās pirmos jaunputnus.

– **Cik liela ir vistu saime un kā tiekat ar to galā?**

– Nopirku 67 jaunputnus, blakus telpā turēju deviņas vecās vistiņas. Bija jāiegādājās graudi, skaidas pakaišiem, kartupeļi, jo ar pašu izaudzētajiem pietika vien pāris mēnešiem. Telpas, izrādījās, nebija īsti piemērotas vistām, tās bija mitras. Labu gribēdama, ierīkoju krāsniņu, bet, staigājot iekšā un ārā, mājputni „saķēra” iesnas un klepu. Pārlidzīgu roku man sniedza veterinārārste Maruta Saudorga, un pāris nedēļās vistiņas tika „uz strīpas”. Nācās nopirkt dārgo gaisa sausinātāju, kas strādā visu diennakti un palielina izdevumus par elektroenerģiju, taču tagad kūtī gaiss ir sauss un svaigs, vistas – veselās.

– **Tā ir vērtīga pieredze. Kur papildināt zināšanas vistkopībā?**

– Izmantoju iespēju aizbraukt uz semināru, ko vadīja pieredzējusi vistkoke no Madonas novada zemnieku saimniecības „Gribēni”. Tā bija liela veiksmē, ka es tur nokļuvu. Guvu ļoti vērtīgu informāciju.

– **Cik ražīga ir dējējvistu saime?**

– Novembra beigās vistiņas pamazām sāka dēt, bet decembrī olas jau piegādāju Rīgas klientiem. Pašlaik iegūstu ap 50 olu dienā.

– **Vai šī nodarbošanās katram būtu pa spēkam?**

– Vistkopība kaulus nelauž. Mājputnus baroju no rīta, bet pēcpusdienā paberu kviešus un nedaudz miežu. Šad un tad jāizbrauc iepirkt graudi, skaidas un kartupeļi, katru otro nedēļu jātīra mājīņas.

– **Nepieciešami lieli ieguldījumi, lai uzsāktu šādu uzņēmējdarbību?**

– To ietekmē dažādi faktori, piemēram, vai ir pieejamas telpas, vai tās jārenovē, vai kūts jābūvē no jauna un citi apstākļi. Atšķirīgi ir arī izdevumi par vistiņām, proti, vai ir vēlme iegādāties šķirnes vistas, kas ir labas gan gaļai, gan olu dēšanai, vai jaunputnus, vai cāļus, vai pašiem inkubēt cāļiņus. Jārēķinās arī ar barības izmaksām u. c.

– **Vai produkcijai ir izstrādāts logo?**

*IzLolotas mājas
vistu olas
Z/S Virši*

Uzņēmuma nosaukums: zemnieku saimniecība „Virši”

Saimniece: Aija Veidemane

Atrašanās vieta: Beibeži, Vecumnieku pagasts, Vecumnieku novads

Nodarbināto skaits: 1

Uzņēmējdarbības reģistrēšana/uzsākšana: saimniecība pārrēģistrēta 2014. gada 31. martā

Produkcija: vistu olas

– Pašlaik viss ir procesā. Idejas jau virmo gaisā.

– **Tiek veidots īpaši „Viršu” olām paredzēts iepakojums vai marķējums?**

– Olu bretes bez apdrukšanas top Valmierā, vienīgajā šāda veida ražotnē Latvijā. Noformējumam mājās pati izveidoju mazu pielīmējamu etiķeti, jo apdrukāts iepakojums produktu ļoti sadārdzinātu.

– **Kā prece tiek reklamēta?**

– Biznesā tā neklājas runāt, taču pašlaik reklāma nav vajadzīga. Ir dienas, kad pašiem ledusskapī nav olu. Nākotnē, kad dējējvistu saimi iecerēts paplašināt, iespējams, būs jādomā par produkta reklāmu.

– **Kā noprotu, plānojat uzņēmējdarbību attīstīt?**

– Mani urda doma par paplašināšanos, bet gribas mazliet nogaidīt, „nestrēbt karstu”. Vispirms mājputniem ir jāizveido labs vasaras mitekļis un jāuzlabo ziemas mītne, lai samazinātu elektroenerģijas izmaksas.

– **Kur tiek realizēta produkcija?**

– Rīga „apdē” visus lauku labumus. Oliņas labi garšo arī Vecumnieku un Beibežu ļaudīm. Slava par brīvā dabā turētām un lolotām mājas vistiņām ceļo no mutes mutē.

► 16. lpp.

◀ 15. lpp.

– Ko varat ieteikt tiem, kuri grib uzsākt savu biznesu?

– Prātā nāk Jura Alunāna dzejas rindas: „Nevis slinkojot un pūstot...” Pats svarīgākais ir veikt jebkuru darbu ar mīlestību, nevis ar spaidiem; ar tīru sirdsapziņu, ne ar aprēķinu. Ikvienam iesaku nebaidīties, bet ticēt, ka viss izdosies, un ļauties pārmaiņām. Ja visapkārt ir daudz sirsnīgu un izpalīdzīgu cilvēku, tad būs pa spēkam sasniegt iecerēto. Paldies manai ģimenei un draugiem par atbalstu!

„Gaidu pavasari, kad vistas no agra rīta līdz saulrietam varēs uzturēties ārā un tiks pie jaunbūves – modernas vasaras mājas un milzīga aploka,” teic „Viršu” saimniece Aija Veidemane. ■

Iveta Balcere, Vecumnieku novada domes projektu koordinatore

Radām iespēju mācīties un tikties domubiedriem

LLKC Bauskas nodaļas uzņēmējdarbības konsultante **Dace Griķe**:

„Aija Veidemane 2014. gada pavasarī apmeklēja mūsu rīkoto izglītojošo semināru ciklu uzņēmējdarbības uzsācējiem. Mācībās piedalījās arī Iveta Balcere – šī materiāla autore. Ar mācību dalībniekiem turpinām satikties. Ar LLKC Bauskas nodaļas vadītājas Eleonoras Maisakas iniciatīvu ir izveidojusies Vecumnieku Uzņēmējdarbības atbalsta grupa, kas darbojas arī kā mikrokreditēšanas grupa. Savu uzņēmējdarbību šī gada laikā ir uzsākuši pagaidām trīs mācību dalībnieki, par kuru veikumu turpināsim informēt. Lai jaunajiem uzņēmējiem nodrošinātu iespēju izglītoties arī turpmāk un radītu iespēju arī citiem uzņēmējiem satikties un iepazīties, pagājušā gada nogalē rakstījām projektu arodapmācībām. Rezultātā 12. februārī Vecumnieku novada iniciatīvu aktivitāšu centrā sākās mācības „Lauku uzņēmējdarbības veicināšana”.

Veiksme uzņēmējdarbībā lielā mērā ir atkarīga no spējas saražoto pārdot. Gandrīz katrā lauku sētā kaut kas tiek ražots, taču pārdot bieži vien izrādās grūtāk, nekā saražot. Sastopoties ar realizācijas grūtībām, daudzi mazie lauksaimnieki un mājražotāji atmet ieceri attīstīties un, labākajā gadījumā, turpina ražot vien savām un tuvinieku vajadzībām. Kā atrast savu nišu tirgū, kā novērtēt savas uzņēmējdarbības perspektīvas un saskatīt nepilnības? Uz šiem un daudziem citiem jautājumiem mācību dalībnieki meklēs atbildes astoņu nedēļu garumā. Lekciju un praktisko darbu laikā uzņēmēji apgūs jaunas zinātnes un prakses metodes savas saražotās produkcijas virzībai tirgū. Pirmajās divās nodarbībās psiholoģe Daina Reinfelde iepazīstināja uzņēmējus ar mārketinga psiholoģiska-

jiem aspektiem, kas orientēti uz klientu. Mārketinga eksperte Elīna Kalēja vadīs nodarbības par tirgus analīzi, iepazīstinās ar mārketinga veidiem un instrumentiem, un to efektīvu pielietošanu. Nodarbībās mācību dalībnieki strādās pie mārketinga stratēģijas izstrādes, cenas un zīmola veidošanas, iepazīsies ar interneta mārketinga rīkiem, ko mazais uzņēmējs var izmantot produkta virzīšanai tirgū, un citām interesantām un uzņēmējdarbību veicinošām tēmām. Savukārt Bauskas nodaļas vadītāja Eleonora Maisaka vadīs nodarbības resursu un uzņēmējdarbības plānošanā. Vienā no mācību dienām, 27. martā, jauniegūtās zināšanas varēs testēt, apmeklējot izstādi Ķīpsalā. Noslēgums 2. aprīlī ar mārketinga un uzņēmējdarbības plānu izstrādi un prezentāciju.” ■

Pats svarīgākais ir veikt jebkuru darbu ar mīlestību

Aija Veidemane veiksmīgi sākusi dējējvistu audzēšanu

Foto: no Aijas Veidemanas personīgā arhīva

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus “Lauku Lapa” un “Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot “Lauku Lapu” un “Zivju Lapu”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018

tālr.: 63050220
Izdevumā arī LLKC arhīva un publicitātes foto

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

